

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME,

VERSLAG AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: **Besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwater en tot opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juli 2013 houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater**

1 SITUERING

1.1 Algemeen

Artikel 2.3.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (de “VCRO”) lijst de stedenbouwkundige voorschriften op die geregeld kunnen worden bij een verordening.

Op grond van dit artikel kan de Vlaamse Regering een verordening vaststellen met de nodige stedenbouwkundige voorschriften om te zorgen voor onder meer:

“1° de gezondheid, de instandhouding, de stevigheid, de fraaiheid en de esthetische waarde van de bouwwerken, de installaties en hun omgeving, en ook hun veiligheid, met name de beveiliging tegen brand en overstroming;

4° de aanleg van voorzieningen, met name de water-, gas- en elektriciteitsvoorziening, de verwarming, de telecommunicatie, de opvang van afvalwater en regenwater, de afvalophaling en de windmolens;

9° de maatregelen inzake het ruimtelijk begrenzen van milieuhinder en het waarborgen van een adequate waterhuishouding;”

1.2 Uitgangspunten

Vasthouden, bergen en pas in laatste instantie afvoeren van water is al lang een van de leidende principes in het integraal waterbeleid. De hemelwaterverordening die vandaag van toepassing is en ook de eerdere hemelverordeningen, hebben hieraan stelselmatig verder invulling gegeven. De impact van weersextremen laat zich echter meer en meer voelen, waardoor een grondige evaluatie van dit bronbeleid noodzakelijk was. De voorbije jaren werden immers gekenmerkt door enerzijds extreme regenval met grootschalige overstromingen in juli 2021 en anderzijds langdurige droogteperiodes in vijf van de voorbije zes jaren. De doelstelling moet dan ook zijn om water maximaal ter plaatse te

houden. Op deze manier kunnen we droogteperiodes overbruggen en de impact van verharding op overstromingen terugdringen. Elke druppel die op verhardingen valt, moet dan ook maximaal ter plaatse worden gehouden en mag niet afstromen. De uitgangspositie is dan ook dat iedereen, zowel particulier als openbaar bestuur, water opvangt en bijhoudt.

Met de voorliggende verordening, willen we hieraan concreet invulling geven, door onder meer in te zetten op volgende aspecten:

- Regenwater is een belangrijke bron van water die het gebruik van andere hoogwaardige waterbronnen kan beperken. In alle projecten zal daarom maximaal moeten ingezet worden op het gebruik van regenwater, waar dit omwille van kwaliteitsredenen mogelijk is. Door in te zetten op voldoende opvang, maximaal hergebruik en het verruimen van de toepassing bij verbouwingen, kan er versneld ingezet worden op het gebruik van regenwater en de afbouw van andere hoogwaardige waterbronnen. Door de putvolumes groter te maken, houden we rekening met de langere droogteperiodes die in de toekomst worden verwacht.
- Het onderscheid tussen verhardingen voor particulier en openbaar domein is vanuit wateroogpunt compleet nutteloos. Verharding is verharding en zal aanleiding geven voor zowel droogte als overstroming indien er geen bronbeleid wordt toegepast. Daarom wordt dit kunstmatig onderscheid opgeheven. Het is ook moeilijk te verantwoorden dat publieke actoren geen voorbeeldrol zouden opnemen.
- Optimale oplossingen kunnen groeien uit een samenwerking over de perceelsgrenzen heen of tussen publieke en private actoren. We willen daarom zeer nadrukkelijk de mogelijkheid bieden op alle vlakken voor het regenwaterbeheer om tot gezamenlijke oplossingen te komen. Op die manier kan een groot verhard plein bijvoorbeeld een waterbron worden voor een naastgelegen industrieterrein met een grote watervraag. Dit geeft bijgevolg de juridische mogelijkheid voor de actie uit de Blue Deal voor het maximaal inzetten op grootschalige opvang en hergebruik van hemelwater.
- De klimaatextremen zetten het bronbeleid onder druk. Met het voorliggende voorstel zetten we in op het optrekken van de veiligheidsmarginen naar de huidige neerslagkarakteristieken. Deze aanpak biedt de mogelijkheid om op basis van de Ukkel neerslagreeksen de klimaattevoelutatie te volgen door cyclisch te evalueren of de normeringen nog afdoende zijn. Daarnaast wordt er met het voorgaande voorstel niet gekozen voor ofwel droogtebestrijding ofwel reduceren van piekdebieten, maar wordt ingezet op beide. De normeringen zijn dus niet alleen afgestemd op de grotere weersextremen die zich voordoen, maar kunnen zowel aan piekdebieten als aan droogte een antwoord bieden.

1.3 Totstandkoming

Later aan te vullen na ontvangst adviezen.

Voorliggende verordening kwam tot stand rekening houdend met

- het voorstel van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid tot actualisatie van de hemelwaterverordening
- het advies van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed van xxx;
- de overlegvergadering met de behoorlijk gemandateerde vertegenwoordigers van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten en de Vereniging van de Vlaamse Provincies, gehouden op xxx;
- de reacties, ontvangen tijdens het openbaar onderzoek over de ontwerp verordening,
- de resultaten van de plan-m.e.r.-screening van xxx;
- het advies van de Raad van State van xxx.

2 ALGEMENE OPMERKINGEN

Algemene opmerkingen in adviezen, de overlegvergadering of uit reacties die niet gekoppeld zijn aan een bepaald artikel worden in dit onderdeel behandeld.

Opmerkingen in adviezen of uit bezwaren die wel betrekking hebben op een specifiek artikel, worden bij dat artikel in de artikelsgewijze bespreking behandeld.

Voor de herkenbaarheid wordt telkens de betrokken instantie onderlijnd aangegeven:

- Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed: SARO
- Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten: VVSG
- Vereniging van de Vlaamse Provincies: VVP

Gelet op redenen van privacy wordt wel de inhoud van de bezwaren behandeld, maar wordt de naam van de bezwaarindiener niet kenbaar gemaakt.

2.1 Vlaamse strategische adviesraden

Later aan te vullen

2.2 Overlegvergadering VVSG en VVP

Later aan te vullen

2.3 Onderzoek tot milieueffectrapportage

In toepassing van titel 4 van het DABM werd een plan-MER-screening uitgevoerd, op basis van de ontwerpverordening, zoals principieel goedgekeurd op XXX.

De conclusie van het team MER luidde XXXXXXXXXXXX dat de voorliggende verordening geen aanleiding geeft tot aanzienlijke negatieve milieugevolgen en dat de opmaak van een plan-MER niet nodig is.

De plan-MER-screening werd door het team MER goedgekeurd op XXX.

2.4 Openbaar onderzoek over de ontwerp-verordening

Later aan te vullen

3 ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Gehanteerde afkortingen:

- hemelwaterverordening van 2013: besluit van de Vlaamse Regering van 5 juli 2013 houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater
- VCRO: Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
- Vlarem: het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

HOOFDSTUK 1. INLEIDENDE BEPALINGEN

Artikel 1 (Citeeropschrift)

Dit artikel voert een citeeropschrift in voor voorliggende verordening.

Artikel 2 (Definities)

Voorliggende verordening voorziet volgende definities:

1° aftappunt

Deze definitie wordt overgenomen uit de huidige Hemelwaterverordening van 2013.

2° afvalwater

In de definitie van afvalwater wordt verwezen naar de definitie die opgenomen is in Vlarem. Deze luidt:
“- "afvalwater" : het verontreinigde water waarvan men zich ontdoet, zich moet ontdoen of de intentie heeft zich van te ontdoen, met uitzondering van hemelwater dat niet in aanraking is geweest met verontreinigende stoffen;”

Op deze manier kan er nooit een verschil zijn tussen afvalwater zoals beschouwd in Vlarem en voorliggende hemelwaterverordening.

3° Buffervoorziening

De definitie van buffervoorziening wordt beperkt verfijnd in vergelijking met de hemelwaterverordening van 2013 om dit meer af te stemmen op de realiteit.

4° groendak

De buffercapaciteit wordt opgetrokken ten opzichte van de Hemelwaterverordening van 2013: nu min. 35 l/m² > min 50 l/m².

5° hemelwater

Deze definitie stemt overeen met de definitie, gehanteerd in de Hemelwaterverordening van 2013.

6° hemelwaterput

Aan de definities is een definitie van een hemelwaterput toegevoegd aangezien deze ontbrak bij de definities van de hemelwaterverordening van 2013.

7° horizontale dakoppervlakte

8° Infiltratie

Deze definitie is nagenoeg identiek overgenomen uit de hemelwaterverordening van 2013. Er is enkel aan toegevoegd dat infiltratie gaat over het indringen in de ondergrond.

9° infiltratievoorziening van hemelwater

De definitie van infiltratievoorziening werd verduidelijkt in vergelijking met de hemelwaterverordening van 2013. Daarnaast is toegevoegd dat het hier gaat over infiltratievoorzieningen voor hemelwater.

10° lozing

Deze definitie stemt overeen met de definitie, opgenomen in de Hemelwaterverordening van 2013.

11° retentiedak

Er wordt een nieuwe definitie retentiedak toegevoegd. Omdat de impact van klassieke groendaken en zeker extensieve groendaken niet altijd voldoende is om piekafvoeren te reduceren wordt het begrip

groendak vervangen door retentiedaken. Het voordeel aan dit type dak is dat dit ook niet noodzakelijk of enkel en alleen een groendak moet zijn en bijvoorbeeld ook kan gecombineerd worden met parkeren op daken zoals bij grootwarenhuizen. Retentiedaken bergen een bepaald volume water en houden dit vast, terwijl het via gebruik, een vertraagde afvoer, een slimme sturing, e.d. kan geledigd worden. We vergroten met deze definitie dus de mogelijkheid voor het toepassen van innovatieve technieken en vlakken piekafvoeren bij zware neerslagevents ook effectief af.

Het noodzakelijke volume (in de hemelwaterverordening van 2013 opgenomen bij de definitie van groendak) wordt daarnaast verhoogd tot 50 liter per m² om louter extensieve groendaken te onderwerpen aan bijkomende randvoorwaarden om een voldoende impact te hebben op piekbelasting.

12° waterdoorlatende verharding

Waterdoorlatende verhardingen worden gedefinieerd, aangezien de delen die uitgevoerd zijn als waterdoorlatende verharding niet mee worden opgenomen.

Dit zijn verhardingen die zijn uitgevoerd met waterdoorlatende materialen, zoals waterpasserende stenen, waterdoorlatend beton, ... in voorkomend geval geplaatst op een waterdoorlatende funderingslaag en een waterdoorlatende onderfunderingslaag waar het water gebufferd wordt.

Op basis van de besprekingen binnen het CIW lijkt het aangewezen om een minimaal nuttig bergingsvolume van 330 m³/ha op te leggen waarbij de volledige opbouw een minimale doorlatendheid moet hebben van 5,4 x 10⁻⁵ m/s in combinatie met maatregelen om te vermijden dat water bovengronds afstroomt naar derden indien het hellingspercentage hoger is dan 0,5%. Bij grotere hellingspercentages moeten er sowieso in de onderfundering extra maatregelen worden genomen, waardoor dit enkel via bijkomende motivatie kan aangevraagd worden zodat de vergunningverlener de garantie heeft dat er ook effectief een goede en werkbare uitvoering op terrein wordt voorzien.

Een aantal definities zijn verwijderd zoals het volume van de infiltratievoorziening en buffervoorziening, aangezien deze in meer detail aan bod komen in de relevante artikels.

13° Werken aan de afwatering

Werken aan de afwatering worden gedefinieerd als werken aan een bestaand gebouw waarbij de afvoer van zowel afval- en hemelwater ingrijpend wordt aangepast.

Deze definitie wordt gebruikt in het toepassingsgebied van de verordening en heeft belangrijke gevolgen.

Enkele voorbeelden:

- wordt in de straat een gescheiden stelsel aangelegd, dan zal in de naastliggende woningen enkel de afvoer van hemelwater ingrijpend worden aangepast. De afvoer van afvalwater blijft meestal zo goed als ongewijzigd. Er is in zo'n geval dan ook geen enkele verplichting om een hemelwaterput of infiltratievoorziening te plaatsen.
- Verandert een burger enkel de interne afvoeren van badkamer en keuken, dan blijft de afvoer van hemelwater ongewijzigd. Dit zijn dan ook geen "werken aan de afwatering". Een dergelijke verbouwing valt niet onder het toepassingsgebied van de verordening.

Zowel het hemelwaterafvoersysteem als het afvoersysteem van afvalwater moeten beide ingrijpend worden gewijzigd, wil een verbouwing onder het toepassingsgebied van de verordening vallen.

HOOFDSTUK 2 Toepassingsgebied

Artikel 3 (Doelstelling)

Dit artikel blijft nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van de hemelwaterverordening van 2013. Enkel in punt 2° en 3° is het woord minimaal geschrapt aangezien dit geen toegevoegde waarde had.

Zo bevat dit besluit bepalingen rond het gebruik van hemelwater, de scheiding van hemelwater en afvalwater, bepalingen over de infiltratie, buffering en lozing van hemelwater afkomstig van verhardingen en overdekte constructies.

Het spreekt voor zich dat indien van toepassing de advies- en/of vergunningverlener voor verontreinigd water eveneens bijkomende maatregelen kan opleggen naar opvang toe, en dit in het kader van de watertoets.

Artikel 4 (Toepassingsgebied)

Artikel 3 en artikel 4 van de Hemelwaterverordening van 2013 worden samengenomen en sterk vereenvoudigd. Op deze manier moet het toepassingsgebied van de hemelwaterverordening duidelijk zijn, zonder dat het onderscheid tussen welke aspecten er onder toepassingsgebied van de verordening vallen en welke niet verspreid is over twee artikels.

Het toepassingsgebied wordt verder verfijnd en afgebakend.

Voorliggende verordening wordt genomen in uitvoering van de VCRO, zodat de in de VCRO opgenomen definities ook gelden voor deze verordening. Dit betreft (zie art. 4.1.1 VCRO):

3° constructie : een gebouw, een bouwwerk, een vaste inrichting, een verharding, al dan niet bestaande uit duurzame materialen, in de grond ingebouwd, aan de grond bevestigd of op de grond steunend omwille van de stabiliteit, en bestemd om ter plaatse te blijven staan of liggen, ook al kan het goed uit elkaar genomen worden, verplaatst worden, of is het goed volledig ondergronds;

6° herbouwen : een constructie volledig afbreken, of méér dan veertig procent van de buitenmuren van een constructie afbreken, en binnen het bestaande bouwvolume van de geheel of gedeeltelijk afgebroken constructie een nieuwe constructie bouwen;

12° verbouwen : aanpassingswerken doorvoeren binnen het bestaande bouwvolume van een constructie waarvan de buitenmuren voor ten minste zestig procent behouden worden. Het aanbrengen van isolatie aan de buitenzijde van een woning tot een maximum van 26 centimeter wordt beschouwd als aanpassingswerken binnen het bestaande bouwvolume;

De term verbouwen wordt mee opgenomen in de verordening, op deze manier kunnen ook ingrijpende renovaties onder het toepassingsgebied van de verordening vallen. Aangezien niet elke renovatie even ingrijpend is, wordt de mogelijkheid gegeven aan de vergunningverlener om dit te beoordelen en al dan niet randvoorwaarden op te leggen. Er wordt al wel verduidelijkt dat het verbouwingen moeten zijn met werken aan het watersysteem.

Er wordt afgestapt van de oppervlakte eenheid van 40 m² vanaf wanneer de verordening van toepassing zou zijn. Dit om de boodschap mee te geven dat ongeacht de gebouwde of verharde oppervlakte, er steeds aandacht moet zijn voor het watersysteem. Verder wordt verduidelijkt vanaf wanneer er voldoende niet verharde zone aanwezig is om te spreken van infiltratie op eigen terrein,

namelijk een minimale aangrenzende groenzone van 25% waarin respectievelijk het gebouw of de verharding kan afwateren. Dit is een principe dat al langer werd opgelegd via het watertoetsadvies en bijgevolg ook best een juridische verankering krijgt. Het kan immers niet de bedoeling zijn om een zeer grote verharde oppervlakte op een heel kleine groenzone aan te sluiten, waardoor er vooral bovengrondse afstroming zal plaatsvinden.

Voor kleine verhardingen (zoals een terras, een oprit, een tuinpad, ...) en kleine daken (zoals van een tuinhuis, een veranda, ...) is het aangewezen dat men het water gewoon in de tuin laat infiltreren. Doet men dat, dan is de verordening met zijn berekeningen niet van toepassing.

De verordening is verder enkel van toepassing als verhardingen worden aangelegd of heraangelegd. Met heraanleg wordt bedoeld dat ook de funderingslaag wordt vervangen. Het vervangen van de afwerkingslaag van een verharding is geen heraanleg maar een louter onderhoudswerk, zoals gedefinieerd in de VCRO.

➤ Ook van toepassing op openbaar wegdomein

De bepaling dat de verordening niet van toepassing is op openbaar wegdomein wordt niet langer behouden.

Op deze manier wordt niet langer de boodschap gegeven dat maatregelen voor het openbaar domein niet van toepassing of relevant zijn. Hoewel heel wat wegbeheerders en rioolbeheerders dit op een correcte en duurzame wijze integreren in projecten, blijft dit voor meerdere projecten terugkomen als argument om geen maatregelen toe te passen op openbaar domein.

Hierbij wordt wel gewezen op het feit dat heel wat projecten op openbaar wegdomein kunnen genieten van een vrijstelling van vergunning. Ook dan is deze verordening van toepassing.

Op openbaar domein ligt de focus doorgaans op infiltratie, maar ook hier kunnen initiatiefnemers denken aan mogelijkheden tot gebruik.

HOOFDSTUK 3 Algemene bepalingen

Artikel 5 (Ingebruikname)

Uiterlijk bij de ingebruikname van de overdekte constructie of de verharding, moet de hemelwaterput, de infiltratie- of buffervoorziening of de lozingsbegrenzer in gebruik worden genomen. Vanaf dan moet de hemelwaterput, de infiltratie- of buffervoorziening of de lozingsbegrenzer in gebruik blijven.

Bij een uitbreiding van een reeds bestaande constructie of verharding, zal men de uitbreiding pas in gebruik mogen nemen na de plaatsing van de hemelwaterput, infiltratie- of buffervoorziening of lozingsbegrenzer.

Er is aan dit artikel wel nog een passage toegevoegd dat de voorzieningen als een goede huisvader/moeder moeten onderhouden worden. Een hemelwaterput of infiltratievoorziening werkt immers maar afdoende wanneer ze goed onderhouden wordt.

Ten opzichte van de Hemelwaterverordening van 2013 is de oplijsting geschrapt over de elementen die op de plannen moeten staan.

Daarnaast is dit vandaag de dag reeds opgenomen in het normenboek van departement Omgeving en zouden dossiers in principe niet volledig mogen verklaard worden als de gevraagde gegevens niet of niet correct zijn opgenomen. Het zal er dus vooral op aankomen om vergunningverleners hierop te wijzen om een betere toepassing af te dwingen. Het behoud van deze oplijsting op deze locatie heeft alleszins geen meerwaarde meer.

Artikel 6 (Bestaande gebouwen)

Dit artikel bevat de verplichting van gescheiden afvoer van hemelwater en afvalwater.

Voor wat verstaan moet worden onder afvalwater wordt aangesloten bij de definitie van Vlareem.

Pro memorie:

- "*afvalwater*" : *het verontreinigde water waarvan men zich ontdoet, zich moet ontdoen of de intentie heeft zich van te ontdoen, met uitzondering van hemelwater dat niet in aanraking is geweest met verontreinigende stoffen;*

Dit artikel omvat geen belangrijke wijzigingen. Er wordt enkel wel verduidelijkt wat er in dit artikel (en enkel in dit artikel) met bestaande gebouwen wordt bedoeld, namelijk deze bebouwing die reeds aanwezig was voor de vorige verordening uit 2004 in voege was getreden.

HOOFDSTUK 4 Normen inzake de verplichte plaatsing van een hemelwaterput, infiltratievoorziening of buffervoorziening met vertraagde afvoer

Artikel 7 (Hemelwaterput)

Het artikel 7 van de Hemelwaterverordening van 2013 wordt sterk uitgebreid om enerzijds het opvangvolume van regenwaterputten te vergroten om droogteperiodes te kunnen overbruggen en anderzijds om maximaal gebruik van regenwater op te leggen. In de huidige situatie volstaat één aftappunt, bijvoorbeeld een buitenkraantje, waardoor de functie van hemelwaterputten in het integrale waterbeheer uiterst beperkt is.

➤ Minimaal volume van de hemelwaterput

De minimale volumes van hemelwaterputten worden gekoppeld aan de horizontale dakoppervlaktes bij nieuwbouw of herbouw van eengezinswoningen.

Het is steeds toegestaan om grotere putten te installeren, maar op basis van modelleringen blijkt dat dit niet steeds nuttig is. In bepaalde situaties is de grootte van de dakoppervlakte limiterend voor de waterbeschikbaarheid en niet het volume van de hemelwaterput. Er is daarom een getrappt systeem ingeschreven, waarbij bij grotere dakoppervlaktes ook grotere hemelwaterputten worden opgelegd. (§1)

Er is voor gebouwen met meerdere wooneenheden eveneens een aparte passage opgenomen. De gebruiksmogelijkheden bij nieuwbouw of herbouw zijn hier zeer groot, maar vaak worden deze sterk onderbenut. Gezien de ligging in vaak meer verstedelijkt gebied met soms weinig andere mogelijkheden voor opvang van hemelwater, is een maximale inzet op gebruik van hemelwater aan de orde. (§2)

Ook voor andere overdekte constructies, niet zijnde woningen, is de plaatsing van een of meer hemelwaterputten verplicht. Van het verplichte minimale volume kan worden afgeweken als uit de aanvraag blijkt dat de hergebruiksmogelijkheden niet in verhouding zijn tot het voorziene volume. (§3)

Paragraaf 1 is van toepassing bij alle gebouwen, zodra ze juist 1 wooneenheid bevatten. Dus ook op een groot gebouw met een inpandige conciërgewoning.

Paragraaf 2 is van toepassing op alle gebouwen die meerdere wooneenheden bevatten, ook al bevatten ze misschien ook andere functies.

Paragraaf 3 is van toepassing op alle gebouwen die geen enkele wooneenheid bevatten.

Bij kleine gebouwen zoals tuinhuisen en carports wordt uiteraard de voorkeur gegeven aan infiltratie ter plekke.

De plaatsing van een hemelwaterput wordt eveneens opgelegd bij een verbouwing met werken aan de waterafvoer. In de realiteit blijkt bij renovatie het gebruik van regenwater voor sanitair e.d. vandaag de dag niet systematisch ingebouwd te worden. Het is echter van belang om van deze gelegenheid gebruik te maken om dit gebruik mee te voorzien. Indien gebruik niet mogelijk blijkt omwille van technische redenen, kan dit natuurlijk steeds via een afwijkingaanvraag gemotiveerd worden.

De term groendaken wordt met voorliggende verordening vervangen door retentiedaken, zoals reeds werd aangegeven bij de definities. Voor die delen van het gebouw die voorzien zijn van een retentiedak, moet men geen hemelwaterput voorzien, toch niet als het gestockeerde hemelwater gebruikt wordt. In dat geval kan het volume dat gestockeerd wordt op het retentiedak beschouwd worden als het volume van een hemelwaterput. (§5)

Er is ook een bepaling toegevoegd om in geval van gecombineerde voorzieningen ondubbelzinnig te bepalen welk volume als hemelwaterputvolume te beschouwen is.

Tot slot werd nagegaan of het nodig of wenselijk was om een rechtstreeks bijvalverbod van drinkwater in de hemelwaterput op te nemen. Op basis van input van Aquaflanders is dit niet opgenomen omwille van volgende redenen:

- De meerwaarde voor het terugdringen van grote verbruiken is beperkt;
- De overschakelsystemen die moeten worden voorzien zijn enerzijds duur en anderzijds faalgevoelig met eveneens grote verliesstromen tot gevolg;
- De invoering van digitale meters de komende jaren zal een betere sturing mogelijk maken bij zware piekverbruiken zowel in droogteperiodes als voor lekdetectie

Artikel 8 (Infiltratievoorziening)

De afwaterende oppervlakte vanaf wanneer infiltratievoorzieningen dienen aangelegd te worden, worden gevoelig verkleind van 250 m² naar 80 m². Het hemelwaterbeheer in stedelijk gebied is van groot belang om lokale wateroverlast en verdroging tegen te gaan. Met deze wijziging wordt voorzien dat op veel meer locaties kan geïnfiltrerd worden. Daarnaast worden de mogelijkheden voor collectieve voorzieningen in de volgende artikels ook uitgebreid, indien dit aanleiding geeft tot meer optimale oplossingen.

Paragraaf 2 wordt geschrapt waarbij een verbod was voorzien op infiltratie van niet potentieel verontreinigd regenwater in beschermingszone I en II van drinkwaterwinningsgebieden. Het is moeilijk te verantwoorden dat proper regenwater in aanzienlijke gebieden niet kan infiltreren.

Aangezien er in het verleden problemen zijn vastgesteld bij slecht werkende te diepe ondergrondse infiltratievoorzieningen, wordt aangegeven dat de aanleg van bovengrondse infiltratievoorzieningen de basis is. Voor grotere projecten moeten sowieso de resultaten van infiltratieproeven en grondwatermetingen worden toegevoegd, aangezien de impact op het afwaartse watersysteem groter is en een grondigere analyse nodig is om de impact goed in te schatten. Bovengrondse infiltratievoorzieningen hebben immers heel wat extra voordelen naar onderhoud, vermijden dichtslibbing, controle op verkeerde aansluitingen, groenblauwe inrichting, e.d.

In paragraaf 2 wordt toegevoegd dat de verharding waarvoor de infiltratievoorziening wordt aangelegd ook effectief hierop wordt aangesloten.

Rekening houdend met de uitdagingen die de toename in extremen zowel naar hevige neerslag als langdurige droogtes ten gevolge van klimaatverandering ons stellen, is het nodig om de impact van de verharde oppervlakte op het watersysteem versneld te milderen. Daarom wordt de oppervlakte van de bestaande verharding of dakoppervlakte die mee moet aangesloten worden op de infiltratie- of buffervoorzieningen verdubbeld. Verder wordt ook verduidelijkt dat bij vrijwillige plaatsing van een hemelwaterput, deze ook effectief in mindering mag gebracht worden bij de bepaling van de aangesloten oppervlakte mits het voorzien van gebruik van het opgevangen hemelwater. Verder wordt verduidelijkt dat gebouwen en verhardingen die ter plaatse infiltreren en dus niet afvoeren, niet mee in rekening moeten worden gebracht.

Tot slot wordt een bepaling toegevoegd welk deel van gecombineerde voorzieningen kan beschouwd worden als infiltratievoorziening.

De normen zelf zijn geactualiseerd rekening houdend met de gedetrende neerslagreeks van Ukkel. Hierbij is enerzijds gekeken naar zowel neerslagextremen als naar droogteperiodes. Het is moeilijk te verantwoorden dat er systemen worden ontworpen die goed zijn voor één van beide aspecten, maar de andere problematiek compleet zouden negeren. De voorgestelde normeringen houden daarom rekening met enerzijds een voldoende hoog infiltratiepercentage om te garanderen dat het merendeel van de jaarneerslag in de bodem kan infiltreren. Anderzijds is erover gewaakt dat de totale afvoer (combinatie van noodoverlaat en eventueel knijpdebiet) onder controle blijft voor duurtijden van 1 uur, 3 uur en 12 uur.

Artikel 9 (Buffervoorziening)

Aan dit artikel wordt enkel toegevoegd wat moet gedaan worden als de aanleg van een infiltratiesysteem onmogelijk is. Daarnaast worden voorzieningen die vertrekken van een buffering met vertraagde afvoer onderworpen aan enerzijds een voldoende groot buffervolume vergelijkbaar met de voorzieningen met een lage infiltratiecapaciteit en met een beperkte doorvoer om water zo lang mogelijk in de voorziening te houden.

Artikel 10 (Collectieve voorzieningen)

Hoewel de huidige verordening reeds heel wat mogelijkheden biedt rond collectieve voorzieningen, kwam dit toch nog als pijnpunt naar boven bij externen. Om zeer duidelijk de mogelijkheid in te schrijven om eveneens via collectieve voorzieningen te voldoen aan de verordening zijn alle bepalingen omtrent collectieve voorzieningen gegroepeerd. Ze zijn daarnaast ook niet afhankelijk gemaakt van een verkavelingsvergunning en ook hemelwatergebruik wordt mogelijk gemaakt. De ontwerper krijgt op deze manier meer vrijheid om naar de meest optimale oplossing te zoeken. Wel wordt behouden dat per kavel minimaal 80 m² bijkomend in rekening moet gebracht worden voor het afwaartse stelsel indien het over de aanleg van rioleringen gaat.

Artikel 11 (Afwijkingen)

In principe laat dit artikel toe om alle mogelijke oplossingen toe te laten door de vergunningverlener. Er was vaak onduidelijkheid welke maatregelen konden gebruikt worden om een afwijking aan te vragen.

Een afwijking kan onder andere verleend worden in een van de volgende gevallen:

- 1° als het hemelwater maximaal gebruikt wordt overeenkomstig de beschikbare mogelijkheden en er geen bijkomende negatieve impact op het afwaarts waterstelsel wordt verwacht. In dit geval is slechts een afwijking op de verplichting tot infiltratie of buffering met vertraagde afvoer mogelijk;

- 2° als de aanvraag een geoptimaliseerde set van maatregelen omvat die naar gebruik van hemelwater, droogtebestrijding of vermijden van wateroverlast een beter of gelijkwaardig effect heeft dan het louter toepassen van de bepalingen van dit besluit;
- 3° als het project voldoet aan een meer gebiedsgerichte en geoptimaliseerde visie van een goedgekeurd hemelwater- en droogteplan waarbij de nodige maatregelen zijn voorzien om de waterhuishouding nog verder te optimaliseren;
- 4° als het integreren van gebruik van hemelwater of infiltratie bij verbouwingen technisch niet of slechts tegen onredelijke kosten te realiseren is;
- 5° als bij openbaar domein de standaard normeringen uit bovenstaande artikels niet worden toegepast maar wel de code van goede praktijk, zoals vastgesteld door de Vlaamse minister, bevoegd voor het waterbeleid, op voorstel van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid, vermeld in artikel 1.5.2.2 van het decreet van 18 juli betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018.

Afwijkingen kunnen ook worden toegestaan als wettelijke voorschriften bepaalde oplossingen verbieden. Hierbij kan gedacht worden aan erfdienstbaarheden, zoals van spoorwegen, ondergrondse leidingen, gewestwegen, autosnelwegen, en dergelijke. Ook beperkingen opgelegd door de wetgeving Onroerend Erfgoed kunnen hieronder vallen.

Specifiek voor het openbaar domein en complexere projecten is er ook een directe link opgenomen naar de code van goede praktijk. Dit garandeert een voldoende duidelijke link tussen het feit dat de bepalingen van de hemelwaterverordening algemeen geldend zijn en als startwaarde kunnen functioneren om naar een optimalisatieproces te gaan. Deze optimalisatieprocessen zijn uitgeschreven in de code en vormen bijgevolg een gegronde reden om afwijkingen toe te staan. Specifiek voor openbaar domein, geldt net zoals bij privaat domein, dat de verordening van toepassing is bij ingrijpende werken (in principe een volledige herinrichting) waarbij de afwatering kan aangepast worden of wordt aangepast. Het spreekt voor zich dat beperkte ingrepen zoals de aanleg van een verhoogd kruispunt of het graven van sleuven voor nutsmaatschappijen e.d. niet onder de verordening vallen voor zover deze al vergunningsplichtig zouden zijn.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Artikel 12 (Provinciale en gemeentelijke verordeningen)

Op grond van artikel 2.3.2 van de VCRO kan een gewestelijke stedenbouwkundige verordening worden aangevuld en verder worden uitgevoerd middels provinciale en gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen, tenzij de gewestelijke stedenbouwkundige verordening uitdrukkelijk anders bepaalt.

Hier wordt de periode aangegeven waarbinnen de gemeenteraden en provincieraden de lokale stedenbouwkundige verordeningen in overeenstemming met de voorschriften van deze verordening moeten brengen.

Artikel 13 (Opheffingsbepaling)

Artikel 14 (Overgangsbepaling)

Dit artikel bepaalt dat voorliggende verordening niet geldt voor vergunningsaanvragen die voor de datum van de inwerkingtreding van deze verordening worden ingediend. Daarvoor is de bestaande verordening van 2013 van toepassing.

Ook kunnen vergunningsvrije werken die bezig zijn op het moment dat de verordening in werking treedt, gewoon verder gezet worden, zonder dat ze plots en onverwacht aan de nieuwe verordening moeten voldoen.

Artikel 15 (Inwerkingtredeingsbepaling)

Dit artikel bepaalt de datum van inwerkingtreding van voorliggende verordening.

Artikel 16 (Uitvoeringsbepaling)

Dit betreft de klassieke uitvoeringsbepaling en behoeft geen verdere uitleg.

In bijlage bij dit verslag worden een aantal rekenvoorbeelden toegevoegd die het verschil tussen de huidige normering en de toekomstige normering in beeld brengen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

**NIEUWE HEMELWATERVERORDENING
VERGELIJKING MET DE HUIDIGE VERORDENING AAN DE HAND VAN VOORBEELDEN**

Ik vernieuw mijn dak of ik isoleer mijn buitenmuur	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Geen put Geen infiltratie	Geen put Geen infiltratie

Ik moet door rioleringswerken in de straat mijn private riolering gescheiden aanbieden	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Geen put Geen infiltratie	Geen put Geen infiltratie

Ik bouw een tuinhuis/terras/oprit waarvan het water in mijn tuin loopt	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Geen put Geen infiltratie	Geen put Geen infiltratie

Ik bouw bij mijn bestaande woning een tuinhuis van 30 m ² en ik voer het water af	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Geen put Geen infiltratie	Geen put Infiltratie inhoud 990 l Infiltratie oppervlakte 2,4 m ²

Ik leg bij mijn bestaande woning een terras van 100 m ² en ik voer het water af	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Geen put Infiltratie inhoud 2.500 l Infiltratie oppervlakte 4 m ²	Geen put Infiltratie inhoud 3.300 l Infiltratie oppervlakte 8 m ²

Ik bouw een woning met 70 m ² dakoppervlakte en 70 m ² terras	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Put 5.000 l Infiltratie inhoud 2.000 l Infiltratie oppervlakte 3,2 m ²	Put 5.000 l Infiltratie inhoud 3.630 l Infiltratie oppervlakte 8,8 m ²

Ik bouw een woning met 70 m ² dakoppervlakte en 70 m ² terras, waarbij terras in gazon infiltreert	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Put 5.000 l Infiltratie inhoud 250 l Infiltratie oppervlakte 0,4 m ²	Put 5000 l Infiltratie inhoud 1.320 l Infiltratie oppervlakte 3,2 m ²

Ik bouw een woning met 90 m ² dakoppervlakte en 70 m ² terras	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Put 5.000 l Infiltratie inhoud 2.500 l Infiltratie oppervlakte 4 m ²	Put 7.500 l Infiltratie inhoud 4.290 l Infiltratie oppervlakte 10.4 m ²

Ik bouw een woning met 90 m ² dakoppervlakte en 70 m ² terras, waarbij terras in gazon infiltreert	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Put 5.000 l Infiltratie inhoud 750 l Infiltratie oppervlakte 1,2 m ²	Put 7.500 l Infiltratie inhoud 1.980 l Infiltratie oppervlakte 4,8 m ²

Ik bouw een woning met 130 m ² dakoppervlakte en 100 m ² terras	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Put 5.000 l Infiltratie inhoud 4.250 l Infiltratie oppervlakte 6,8 m ²	Put 10.000 l Infiltratie inhoud 6.600 l Infiltratie oppervlakte 16 m ²

Ik bouw een woning met 130 m ² dakoppervlakte en 100 m ² terras, waarbij terras in gazon infiltreert	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Put 5.000 l Infiltratie inhoud 1.750 l Infiltratie oppervlakte 2,8 m ²	Put 10.000 l Infiltratie inhoud 3.300 l Infiltratie oppervlakte 8 m ²

Een verkavelaar legt een nieuwe straat aan van 500 m ² voor 10 kavels	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Geen put Infiltratie inhoud 32.500 l Infiltratie oppervlakte 52 m ²	Geen put Infiltratie inhoud 42.900 l Infiltratie oppervlakte 104 m ²

Een bestuur/rioolbeheerder hernieuwt een straat van 500 m ² met 10 aangrenzende kavels	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Volgens de verordening Niets Volgens de code van goede praktijk Geen put Infiltratie inhoud 32.500 l Infiltratie oppervlakte 52 m ²	Geen put Infiltratie inhoud 42.900 l Infiltratie oppervlakte 104 m ²

Een bestuur/rioolbeheerder hernieuwt een plein van 500 m ²	
Vroeger verplicht	In de toekomst verplicht
Geen put Infiltratie inhoud 12.500 l Infiltratie oppervlakte 20 m ²	Geen put Infiltratie inhoud 16.500 l Infiltratie oppervlakte 40 m ²

NB In al deze voorbeelden wordt rekening gehouden met klassieke platte of hellende daken (geen retentiedaken of groendaken) en met klassieke verhardingen (geen waterdoorlatende verhardingen).